

quæ quondam plena populo erant, et tunc tanquam deserta habebantur, frequenti populo non multo post dies, et innumeris missarum sacrificiis ornata, tua cura et sollicitudine, multa cum gratiarum ad Deum actione vidimus, non sine multorum nefandorum hominum genitu, cum nonnullorum tamen congratulatione: reliquerat enim ibi Dominus septem millia virorum, qui non curvaverant genua sua ante Baal; audierat etiam clamantem sub altari sanguinem beati martyris Joannis Fischerii Rossensis episcopi, incomparabilis sanctimoniam, et insigni litteratura viri, et Thomæ Mori Angliæ cancellarii longe meritisimi, et monachorum Carthusiensium, et aliorum qui pro tuenda Catholica fidei veritate, mortis constantissime subire tormentum, ut æterna apud Deum vita fruerentur; suscitaverat enim Dominus te, rex optime, idemque maxime principem super has Britanni populi oves, ut eas pasceres, ut quod infirmum est consolidares, quod ægrum sanares, quod contractum alligares, quod abjectum reduceres, denique ut quod perierat quæreres, quæ omnia zelo domus Dei et Christianæ fidei (qua ferves) succensus, ita præstitisti, ut nedum regem optimum ageres, verum etiam animarum pastorem et apostolum fuisse videaris. Nam ita regni habenas moderaris, ut solum rex esse videaris, et ita plantandæ propagandæque fidei et religioni Christianæ ac extirpando schismati perniciosissimo incubuisti, ut et apostolus et animarum pastor censearis et ita utrique muneri obeundo adstitisti, ut neutri deesse videaris. Nec hæc narro, ut tuas decantem laudes, quas etiam modestissimus non libenter audis, sed ut res gestas quas vidimus ad Dei optimi maximi gloriam referamus. Tu igitur, regum optime, opus hoc sub tuam clientelam suscipito, nec quale sit munus offerentis respicias, sed qua sit tibi mente oblatum. Vale, Philippe maxime, rex Catholica fidei defensor atque propagator, et Deus te nobis servet incolumem, vincas, valeas, et multis annis imperes.

Bruzellæ, 15 Martii 1557.

D. MELCHIOR A VOSMEDIANO CHRISTIANO LECTORI.

Non ejus sum inentis, Christiane ac candide Lector, ut putem plus debere his qui inveniis addunt, quam ipsi inventoribus; quamvis sciam multum utrisque debere, istis quia invenerunt, illis vero quia inveniis ne perirent, servarunt. Qua in re prospexi ipse Ivoni nostro sancto Carnotensi episcopo, juris consultissimo, qui cum anno a Christo Deo nostro nato, millesimo nonagesimo florisset, et ante sexaginta fere annos, prelo excussus in lucem prodisset, tam mutilus, tam lucer, tam mancus erat, ut jam non Ieonis, sed alterius potius Panormiam, seu Decretum judicares; quæ certe res tam meum commovit animum, ut cum eum ita affectum Londini reperissem, quem diu ante anxie quæsissem, hominis bene de civili et ecclesiastica republica meriti, conditionem miseratus, eum perpurpare, et a mendis vindicare, atque a tenebris in lucem revocare statuerim. Sed cum rem aggrederer, quod in frontispicio facile esse videbatur difficillimum postea apparuit. Inveni enim tam multa depravata loca, tam corrupta, tam male citata (imo non citata) ut vix sperarem posse me tantum superare laborem. Sed cum labor improbus omnia vincat, Deo auspice, rem sum aggressus, cujus ejus auxilio innumera menda, quibus abundabat exemplar sustuli. Multa præterea ab Ivone nostro, ex conciliis tum generalibus tum provincialibus, multa ex Patribus, multa ex summorum pontificum decretis, non tamen indicatis fontibus unde hausta erunt, adducebantur, quæ meo Marte omnia restituta invenies. Desiderabantur ex conciliis quinquaginta et eo plures citationes: ex sacris doctoribus centum triginta; ex pontificum sanctionibus totidem propemodum desiderabantur; quas omnes non sine magnis et vigiliis et laboribus indicatis in margine auctoribus, libris et capitibus, ad suos fontes retuli. Ad hæc centum summaria, quæ desiderabantur, adjeci; et capitum distinctiones toto opere apposui: præter alia multa quæ ipse restitui et emendavi. Denique pro Ivone sene, nuto, lacero, manco et sordido, juvenem, loquentem, ornatum, suis omnibus membris integrum et elegantem, tibi, Christiane lector, reddimus; ut eum agnoscere, alloqui et jucundissima ejus consuetudine frui cum voluptate et fructu possis. Et ne quid ad suave succileque cum eo colloquium deesset, in singulos libros alphabeticum materiarum et titularum, eadem alphabeti serie contextui. Adjeci præterea tertium, longe locupletius, quo præcipua rerum capita, et illustriores per totum opus sparsæ sententiæ, ea dexteritate et diligentia indicantur, ut facile, studiose lector, ex eo uno possis, non jam Ivonis umbram ut ante, sed cum ipsum Ivonem rivum intueri, reconditam hominis eruditionem intelligere, et divini illius ingenii ornamenta, summa cum utilitate et admiratione possis. Tandem duas epistolas nunquam antea in lucem editas, ejusdem auctoris addidi ut integer Ivo prodiret. Qui etsi post Isidorum qui Patrum decreta primus in magnum unum volumen redegit, et post Burchardum episcopum Wormatiensem, qui eandem rem tentavit septuaginta ante Ivonem nostrum annis tam feliciter tamque acute in eodem est versatus argumenti genere, ut ante Gratiani tempora hoc Ivonis decreto utercentur jurisconsulti, sicut nunc Gratiani et merito cum perspicacissimo sit ingenio, doctrina gravissimus et locupletissimus, et sacundia non vulgari. Ex eo nanque habes quomodo juste, sancte, integre, decenter, et ex æquo omnibus præsideas, quomodo insidias arceas, discordiasque tollas, contumeliam prohibeas, crimina punias, et peccata debita severitate compescas, et quæ denique pro meritorum diversitate, et bonis præmia, et malis justa supplicia inferas. Habes igitur, Christiane lector, Ivonem nostrum cum theologis juris peritissimum, et cum jure consultis theologum gravissimum, et variæ lectionis virum, non mutilum, non nudum, non mendis redundantem, non corruptum ut antea; sed perfectum, integrum, verum et emendatum, nec nudum ut antea, sed multis jam indicibus et annotatiunculis, tanquam vestibibus ornatum: eo igitur, piissime et Christiane lector, fruire, et si quid inveneris, quod minus arrideat, mihi adscribito (homo enim cum sim, nihil a me humani alienum vult); si quid vero quod placeat, Deo gratias agito, et eundem pro me orato. Vale.

Bruzellæ, 15 Martii 1557.

Hanc, Christiane Lector, Epistolam D. Ivonis de his qui utrores adulteras dimittere cupientes aliis adhærere volebant, in meo exemplari vetustissimo manuscripto, et quia nunquam fuerat impressa, ne te ea fraudarem, typis eam excudi curavi atque Panormiæ adjicere.
Vale et Deum pro me ora.

UMBERTO [*leg. DAMBERTO*], Dei gratia Senonensium archiepiscopo, Ivo humilis Ecclesiæ Carnotensis minister, cum humili devotione servitium

De Hierosolymitanis, etc.

(*Exstat nunc hæc epistola inter Ivonianas ordine centesima vicesima quinta. Vide tommum sequentem, col. 136.*)

MELCHIOR A VOSMEDIANO PIO LECTORI.

Craveram, Christiane Lector, ut epistolas duas D. Ivonis juris utriusque peritissimi, quas in meo exemplari vetustissimo inveneram, in lucem emitterem, sed unam, ad Umbertum, (difficile tamen) potui legere, potui etiam transcribere. Altera vero ad Utricum, non tam corrossis, quam deletis pene characteribus nec ad lucem solis, nec in medio sole, neque luce intensa, nec ea remissa, multis in locis ullo modo valui legere, ita ut tam penitus desperassem posse me eam in lucem edere. Sed cum vexatio det intellectum in id (divinæ adjutrice gratia) incidi experimentum, ut quod legi nullo modo poterat, facile legi possit, facile etiam transcribi, quod feci, ut tu ea fruaris, et me tuis orationibus apud Deum optimum maximum juves.

Vale. Bruxellæ.

Ivo, Dei gratia Carnotensis minister dilecto sibi in Christo fratri ULRICO salutem.

In litteris tuis continetur, etc.

(*Vide inter Ivonis epistolas sequentis tomi, col. 160.*)

INCIPIT PROLOGUS PANORMIÆ

IVONIS

CARNOTENSIS EPISCOPI

De multimoda distinctione Scripturarum sub una castorum eloquiorum contentarum.

(*Capitulis 42 constat hic prologus, quorum 1-34 prologum Decreto præmissum ad verbum repræsentant. Rubricarum seriem cum uniuscujusque capituli initio damus. Capitula 35-42, quæ nonnisi ad Panormiam spectant, integra exhibentur. EDIT. PATR.*)

CAP. I. Exceptiones ecclesiasticarum regularum, etc.

CAP. II. De intentione divinæ paginæ.

Habet enim æquæ ecclesiastica disciplina, etc.

CAP. III. Quod omnis boni magistra sit charitas.

Quicumque ergo ecclesiasticus, etc.

CAP. IV. Item, hæc attendens, diligens lector intelligit, etc.

CAP. V. De admonitione

Et prima quidem. æmonitio, etc.

CAP. VI. De indulgentia.

Indulgentia vero, quantum nobis videtur, etc.

CAP. VII. De præceptionibus et prohibitionibus.

Præceptiones itaque et prohibitiones, etc.

CAP. VIII. Clericus post actam de erimine damnabili pœnitentiam, etc

CAP. IX. Tale est illud in Evangelio, etc.

CAP. X. De dispensatione

Multa quoque principes Ecclesiarum, etc.

CAP. XI. Neophyti prohibentur a sacerdotio.

Sicut sanctæ Ecclesiæ Romanæ, etc.

CAP. XII. Quæ constitutiones valeant temperari, et quæ non.

Idem et prætaxatus Leo papa, etc.

CAP. XIII. Non semper in eos qui peccant, vindicta est exercenda (Aug. ad Bonif.).

Si, inquit, oportet ut nos extra Ecclesiam et adversus Ecclesiam fuisse pœniteat, etc.

CAP. XIV. Leviter occulta, severius autem punienda sunt ab Ecclesia delicta manifesta (Aug. contra epist. Parmen., lib. III, cap. 2).

Quando ejusquam criumen notum est, etc.

CAP. XV. Quod a multitudine pescatur vel ab eo qui multitudinem habet sociam ab Ecclesia non punitur, sed differtur (ibid.).

Neque enim potest esse salubris a multis correctio, etc.